СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 273. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ЛИСТОПАДА 1950. No. 273. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 24, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Др. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

БЕЗПЛАТНА ПРАЦЯ НА НАЙВИЩИХ СТАНОВИЩАХ

Вашинґтон, 21. листопада. — Акт Оборонної Продукції з 1950 р. передбачує платню по дол. 14,000 річно для урядовців на найвищих становищах при оборонній ділянці. Президент Труман завважав, що багато працівників хоче дістатися на таку платню, тому обмежив кількість найвище платних урядовців до 150. Одначе під теперішню пору він признав тільки двадцятьом особам таку платню. За те президент скористав з постанови в згаданому законі, в якій сказано, що до оборонної праці можна запросити визначних і досвідчених людей на дорадників без винагороди і тому він склав правила, на яких можна таких людей приймати. За попередньої війни такі люди діставали платню по $1, отже це була теж безплатна служба для країни

Найвище платних людей призначив президент на головство в поодиноких агенціях в екзекутивних департаментах. Їх платня виносить від $11,200 до $14,000, залежно від ступня до якого зараховують таких урядників. Усіх ступнів є 18.

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ДІСТАЄ ДАЛЬШЕ МЕТАЛІ З АМЕРИКИ

Вашинґтон. — Сенатська слідча комісія заявила, що мільйони фунтів сталевої бляхи вивезено з американських портів до комуністичного Китаю. Комісія зажадала, щоб департамент торгівлі застановив ці посилки. Сен. Герберт О'Коннор признав, що бляха зарахована як другорядний матеріял або як відпадки, одначе, за його твердженням ці відпадки можна легко використати для воєнних цілей. Сенатор О'Коннор, як голова комісії стверджує, що в послідних п'ятьох місяцях вислано тільки з самої нюйорської пристані 19,381,014 фунтів бляхи до комуністичного Китаю. Департамент торгівлі стоїть на тому становищі, що ніяких стратегічних матеріялів не висилано до Червоного Китаю.

Сен. О'Коннор відповів на те другим закидом, а саме, що за дозволом департаменту торгівлі вивезено 4,000,000 фунтів міди для комуністичного Китаю, хоч це безумовно заборонено законом. Постачання міди йшло через Ню Йорк, коли ген. МекАртур недопустив до перевозу через Японія. Департамент торгівлі відповів, що негайно провірить цю справу.

ПОКІНЧЕНО РОЗПРАВУ НАД ШПИГАМИ

Ню Йорк. — Федеральний прокуратор і адвокат оборони погодилися, що розправу проти обвинувачених в шпигунстві Авраама Бротмана й Міріям Московіц можна вважати за покінчену і передати справу до вирішення судейській лаві. Обвинувачені відповідають на ділі за намову іншого шпига, тобто Гері Голда, до брехливих зізнань перед слідчою судейською лавою.

ДАЛЬШИХ СТО МИЛЬ ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКОГО ШЛЯХУ

Карлайл, Па. — Щойно віддано до прилюдного вжитку дальшу частину славного „Пенсилванійського Шляху, яка буде називатися ,східним продовженням". Продовження шляху („Пайк") починається у віддалі 15 миль від Филаделфії і тепер довжина цілого шляху виносить 260 миль. Він іде від границі до границі, отже на сході від стейту Ню Джерзі, а на заході до стейту Огайо, одначе там ще треба буде добувати 67-милеве продовження. Кошти будови виносять $87,000,000. Першу частину шляху побудовано перед десяти роками. Першими подорожними які переїхали цілий простір шляху після відкриття східного продовження, були три моряки, які їхали 230 мінут. На шляху є сім тунелів попід гірські пасма.

● **Филип Моррей, голова К. І. О.**, сказав при відкритті конвенції в Шікаґо, що республіканці вживали „діявольських метод" для агітації підчас виборів і тому повалили кандидатів, які дістали підтримку робітничих організацій. Ці методи виявилися в критиці закордонної політики Демократичної партії.

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ЗА ШІСТЬ БІЛІОНІВ ОЩАДНОСТИ У ВИДАТКАХ

Вашинґтон. — Торговельна Палата Злучених Держав звернулася до Конґресу з домаганням, щоб зменшити видатки в теперішньому бюджеті на шість біліонів долярів, головно в невійськовій ділянці і так виповнити першу частину програми озброєння. Становище торговельної палати вияснив в конґресовій комісії способів і засобів Елсворт К. Алворт, предсідник податкової секції палати.

Упродовж перших чотирьох місяців Корейської війни департамент оборони видав на оборонну програму $12,400,000,000. Це є половина фондів, які ухвалив Конґрес на військові видатки в скарбовому році, який триває від 1 липня 1950 р. до 30 червня 1951 р. Одначе департамент оборони поробив замовлення на воєнні матеріяли, які виносять чотири п'ятих частин усіх замовлень, які можна зробити на підставі ухвали Конґресу. Департамент спішився з замовленнями тому, щоб надолужити недостачі, які зроблено наслідком ощадности за попереднього секретаря оборони.

ТЕПЕРІШНЯ МОБІЛІЗАЦІЙНА ПРОГРАМА НЕВИСТАЧАЛЬНА

Вашинґтон. — Енергійна підкомісія сенату під головством сен. Ліндона Б. Джансона, настановлена комісією збройних сил як „пес на сторожі", прослідкує мобілізаційну програму, складену різними урядовими агенціями. Досі можна було перевести провірку тільки в двох ділянках, а саме: у позбуванні надвишки воєнних матеріядь і в виробі синтетичної гуми. Підкомісія прийшла до заключення, що в тих ділянках панує брак знання, досвіду і непорадність. У працях підкомісії беруть участь сенатори з обох партій і розглядають справу з бизнесової точки. Вони твердять, що мобілізаційна продукція переходить зовсім не по бизнесовому і тому жадають пересипання цілої програми. Провірка відбувається на такий лад, як її переводила комісія під головством сен. Трумана за часів другої війни.

В АМЕРИЦІ

● **Ген. Айзенгавер** купив фарму коло міста Ґеттисбурґу, в Пенсилвенії, де відбулася в липні 1863 р. битва, яка закінчила Громадянську Війну в Америці. Фарма, положена саме в тому місці, де були зведені останні бої.

● **Впущено до Америки** мадярського скрипака, Йосипа Сіґеті, якого затримано без подання причини на Еллис Айленд к. Ню Йорку. Сіґеті каже, що його затримали згідно з приписами нового проти-комуністичного закону.

● **Повернули живі з Кореї**, а згинули в автомобілевім випадку чотири моряки з корабля Воксер, у Каліфорнії. Їх авто зударилося з вантажним автом коло місцевости Стактон.

ВИСЛАНИ МОСКВОЮ НА ЩДБИЙ СВІТУ комуно-китайські вояки, тепер полонені, оповідають американському допитувачеві про свій страх і терор, якого вони зазнали при першій зустрічі з модерною американською армією. Вони ствердили, що всіх їх вислано на війну і що їм не відомо, аби між ними були які добровольці.

СОВЕТИ ПРИГОТОВИЛИ ПЛЯН АҐРЕСІЇ НА ІНДІЮ

Ню Дельгі, Індія, 22. листопада. — З розвідочних джерел тут повідомлено, що впродовж останнього квітня, травня і червня совєтські спеціялісти дбайливо провірювали широкі простори західного Тибету та вибрали догідні місця ,які мали б правити за авіяційні бази в евентуальній аґресії на Індію та сусідні країни. В проголошених повідомленнях виявляється в подробицях далекойдучі совєтські стратегічні пляни на засоювання цілої Азії. Головна совєтська база мала б бути на рівнині між озерами Манасаровар і Ракас в західній частині Тибету, около 300 миль від столиці Індії. Докладна провірка цих плянів, здобутих завдяки надзвичайним заходам розвідки, виявляє подиву-гідну сміливість і розміри совєтської стратегії на довшу мету, що мала б підкорити під совєтську зверхність не тільки Індію, але поширити совєтську владу до Бенґальського Заливу, Арабського моря та Індійського океану. Одним з перших кроків в цьому *пляні мало б бути опа*нування Тибету, яке вже здійснюється. Пляни, що виявляють теж совєтські знахідки в Тибеті важливих стратегічних мінералів, розвівають дотеперішнє переконання, що Індія, відділена від Совєтів високими і ледовими Гімаляями, може бути безпечна перед нападом совєтської авіяції. Проголошені пляни виявляють недвозначно, що теперішня комунітична інвазія на Тибет далеко не є ціллю сама в собі, тільки одною з перших стратегічних передумов для кінцевої совєтської мети: підкорення цілої Азії, а за нею й цілого світу.

ЄГИПТЯНИ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ АНГЛІЇ

Каіро, Єгипет, 22. листопада. Тисячі студентів місцевого університету — демонстрували вчора проти заяви британського секретаря закордонних справ в парляменті, що Британія не думає відкликати своїх військ з району Суезького каналу. До британської амбасади їх не допустили сильні відділи поліції.

РАДА ЕВРОПИ ПРИЙНЯЛА РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ АРМІЇ

Страсбурґ, Франція, 22. листопада. — Загальний Комітет Генеральної Асамблеї Европейської Ради приняв тут вчора резолюцію про створення загальної західно - европейської армії, в яку входили б теж німецькі частини, та рішив звернутися в цій справі до країн Атлантійського Пакту. Німецька делеґація була проти цеї резолюції, що в найближчу п'ятницю буде передана під ухвалу ще самої Генеральної Асамблеї. Своє становище німці мотивували тим, що їх ще не вважається вповні рівноправними. Французький представник передав під ухвалу Асамблеї Европейської Ради плян Шумана щодо злиття важкої західно-европейської індустрії.

РЕМІЛІТАРИЗАЦІЯ ОСНОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ НІМЕЧЧИНИ

Франкфурт, 22. листопада. Створення німецьких військових частин, їх озброєння та включення в загальну західно-европейську оборону, стало тепер одною з головних проблем західних аліянтів і головною самих німців. Тоді як аліянти не можуть прийти під цим оглядом до кінцевого вирішення з огляду на постійну французьку опозицію, німці зі свого боку видвигають свої передумови, головно політичного рівноправства та відповідної військової гарантії перед сподіваним совєтським нападом. В останньому часі на цьому тлі дійшло до конфлікту між коаліційним західно-німецьким урядом з християнсько-демократичною більшістю та опозиційною соціял - демократичною парітєю. Уряд, з канцлером д-ром Аденауером на чолі, більше погоджується з аліянтським пляном під цим оглядом, тоді як соціялісти ставлять передумови та домагаються оборонно-військових гарантій. Аліянтські власті нікого в цьому конфлікті не піддержують, бажаючи, щоби його вирішила більшість самого німецького населення.

ПЕРЕДУМУЮТЬ НАД СВІТОВИМ РЕЛІГІЙНИМ З'ЇЗДОМ ДЛЯ МИРУ

Ню Йорк, 21 листопада. — Нілсон А. Рокефелер, колишній координатор Між-Американських Справ, вийшов з пропозицією, щоб скликати світову конференцію релігійних провідників і науковців для доповнення праці Об'єднаних Націй, як засобу миру. Рокефелер висловив цю думку на зібранні скликанім Жидівською Теологічною Семінарією з нагоди Дня Подяки і там сказав, що виховники й релігійні провідники мають обов'язок, подібний до того, який двигають на собі дипломати, щоб довести до порозуміння в духовій площині. — Колись були часи, що релігія й наука різнилися в поглядах на добро людства, приґадував Рокефелер. Ті часи минули, бо моральне право однаково зобов'язує науковців як і політиків. Якщо б скликати світову духову конференцію, „тоді можна виказати відповідальність за побудову мостів між різними культурами й традиціями", твердив Рокефелер.

На Краєвій Конференції Суспільної Асамблеї Добродійности в готелю Ню Йорк обговорювано релігійну справу, як чинника, що може багато причинитися до оборонної готовости й миру. Предсідник згаданої асамблеї, Френк Л. Вайл, завважав, що Росія присвоїла собі і поперекручувала різні досі загально вживані слова, поняття, як напр. „демократія", „братерство людей", „особиста гідність" і т. п., які досі були спільними для всіх релігійних вірувань, а з яких безбожницька Росія не може ограбити ціле людство. Тому Західний Світ має тепер нагоду зорганізувати світ для підтримки релігійних цінностей і для практичного сповнювання таких ідеалів.

● **Збіговище комуністичних „друзів миру"** у Варшаві намагається створити дефініцію аґресії, що не противорічила б комуністичній допомозі „боротьбі народів за визволення."

НАДІЮТСЬЯ, ЩО КОНҐРЕС УХВАЛИТЬ НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ ДЛЯ ТІТА

Вашинґтон 20 листопада. — Серед боротьби республіканців проти секретаря стейту Діна Ачесона, за його неприхильну політику до китайського націоналістичного уряду Чіян-Кай-Шека, іде теж успішна агітація серед конґресменів за ухвалення допомоги у висоті $100,000,000 для комуністичного режиму Тіта в Югославії. Президент Труман виявив в п'ятницю минулого тижня, що уряд Тіта захитаний внаслідок агітації Комінтерну і тому треба поспішити йому з негайною допомогою. Заки прийде допомога на підставі ухвали Конґресу, уряд вже наказав вислати нарятунок голодного югославського населення муки вартости $11,500,000. Ці припаси находяться в Німеччині й Італії й тому їх можна швидко постачити. Політична стратегія Трумана з оголошенням, що він дасть негайно позичку для уряду Франка в Еспанії, викликала прихильний настрій серед тих конґресових кол, які противні комуністичному режимові Тіта. Отже є повна надія, що найближчий Конґрес ухвалить бажану президентом суму для допомоги Югославії.

● **Голова повітової Республіканської організації** повіту Соффольк, стейту Ню Йорк, зрезигнував зі свого становища після того, як при обчисленні голосів виявилося, що він перепав при виборах на конґресмена. Він є противником губ. Тамеса Е. Дюї і заповідає боротьбу за чисту політику в стейті.

АЛІЯНТИ ФОРТИФІКУЮТЬСЯ НА МАНДЖУРСЬКОМУ КОРДОНІ

ДАЛЬШІ УСПІХИ НА СХІДНОМУ І СПОКІЙ НА ЗАХІДНОМУ СЕКТОРАХ ФРОНТУ.

Токіо, 22. листопада. — Американські війська, здобувши місто Гієсанджін і ставувши на манджурському кордоні на ріці Ялу, почали негайно укріплюватися проти можливого комуно-нитайського наступу. Вміжчасі південно-корейські війська здовж східного побережжя продожують наступ в напрямку корейсько-совєтського кордону; їх передні патрулі віддалені ще на 15 миль від Чомґджін, останньої важливішої оселі перед совєтським кордоном. Вояки 7-го полку американської 7ої піхотної дивізії, — що перші дійшли до манджурського кордону, не зустріли жадного спротиву, вступаючи до міста Гієсанджін, навколо якого негайно почали будувати фортифікації. Висадившись в Івон, вони за останніх 22 днів пройшли в боях поверх 100 миль по гористому, вкритому снігом терені. В своєму поході вони зустрічали тільки винужденних північно-корейських вояків, але ані сліду з китайців. В повідомленнях розвідки стверджується, що великі комуно-китайські сили сконцентровані по обох боках кордону дальше на північ, в околиці міст Гоеронґ, Мусан і Тумен. В зайнятих ще комуністами північно-корейських районах комуністи інтензивно мобілізують всіх чоловіків у віці від 18 до 45 років. Південно-корейські війська на східному секторі фронту натрапляють на запеклу оборону ворога. Про відносно малу активність повідомляється з центральної ділянки фронту в районі резервуарів Чанґджін і Пуджон. Теж на західному секторі була тільки мала активність на фронті, натомість повідомляється про інтензивні рухи війська за ворожими лініями. Розвідка здогадується, що впродовж останніх трьох тижнів комуністичний Китай перекинув до Кореї поверх 50,000 своїх вояків. Стверджується правдоподібність, що на західному секторі ворог відступає до нових, заздалегідь приготованих оборонних позицій. Аліянтська авіяція продовжувала бомбардувати ворожі воєнні об'єкти та комунікаційні полученя. В аліянтському запіллі південно-корейські та інші війська вели інтензивну акцію проти комуністичних партизанів.

ВІДКЛИКАНО КОМАНДАНТА ФИЛИПИНСЬКИХ ВІЙСЬК

Маніля, 22. листопада. — Филипинський міністер оборони повідомив, що момандант филипинських експедиційних військ в Кореї, полк. Маріяно С. Азурін, був звільнений з його обов'язків і відкликаний на Филипини. На його місце іменовано полк. Діонізія Охеду. Міністер заявив, що це була „чиста филипинська акція", — яку переведено після порозуміння з ген. Мек Артуром та филипинським шефом штабу. Відкликаний полк. Азурін в останніх днях висловлював своє невдоволення, що филипинські війська в Кореї не використовується як окрему боєву одиницю на фронті.

МИНУЛА ЗАГРОЗА ПОШЕСТЕЙ В КОРЕЇ

Токіо, 22. листопада. — Представники Корейської Комісії О. Н. з полекшою повідомили, що велика загроза пошестей в зруйнованій війною Кореї вже так добре, як перестала існувати, після енергійних заходів аліянтського командування. — Стверджено, що защеплення мільйонів корейців проти тифу, холери та інших зарозливих хворіб було одним з найбільших дотеперішних досягнень регабілітаційної програми Об'єднаних Націй в Кореї.

АМЕРИКА ПІДДЕРЖУЄ ПРОПОЗИЦІЮ ПРОВІРКИ СОВЄТСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ЗАГРОЗИ

Лейк Соксес, 22. листопада. Злучені Держави Америки піддержують пропозицію національно-китайського уряду щодо встановлення окремої комісії О. Н., яка провірила б національно-китайське обвинувачиння, що Совєтський Союз своєю піддержкою комуністичному Китаєві та його повним опануванням загрожує мирові на Далекому Сході. Національно-китайський представник домагається цього в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, стверджуючи, що Совєти мають на ключевих військових і адміністраційних позиціях в Китаю 45,000 своїх експертів. Американський представник, Джан Фостер Доллес, висловився в користь цеї пропозиції, вважаючи її оправданим національно-китайським обвинуваченням.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТСЬЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВИЯСНЕНЬ В СПРАВІ ЯПОНІЇ

Лейк Саксес, 22. листопада. — Совєтський представник в Раді Безпеки, Я. Малік, звернувся до американського представника Джана Фостера Доллеса, прохаючи „деяких вияснень" американських пропозицій щодо мирового договору з Японією. Дотеперішні совєтсько-західні розбіжності під цим оглядом лежать в тому, що західні аліянти вважають, що договір з Японією повинні приготовити спільно 11 далекосхідних країн, які брали участь у війні на цьому театрі, тоді як Совєти обстоюють, щоби договір був приготований тільки чотирма великодержавами: — Америкою, Британією, Совєтами і Китаєм, очевидно комуністичним. Згори заповідається, що є мало виглядів на те, щоби Совєти погодилися на західну процедуру підготовки договору, а ще менше на західні пропозиції щодо самого договору. В додатку, західні аліянти все ще не дістали від Совєтів вияснень, що сталося зі сотками тисяч японських полонених в Совєтському Союзі.

В СВІТІ

● **Совєтський військовий** суд в Східній Німеччині засудив на кару смерти п'ять осіб, обвинувачених в шпигунстві на користь Америки.

● **В Празі заарештовано** і вислано до Варшави другого секретаря польської амбасади у Відні, підозріваючи його в замірах втекти на захід.

● **Совєти в Німеччині** звільнили після десятьох днів двох американських зв'язкових офіцерів, схоплених на кордоні совєтсько-американської зони.

● **Населення Токіо,** столиці Японії, збільшилося від 1948 року на 850,000 душ і виносить тепер 6,275,190 осіб.

● **10,608 комуністів** вичищено з різних урядових і господарських постів в Японії.

● **Моторизовану і озброєну** автоматичною зброєю поліцію почали організувати в Західній Німеччині, згідно з рішенням „великої трійки" в Ню Йорку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕРОЗВАЖНИЙ ВИСЛІВ

Скільки клопоту можна наробити нерозважно сказаним словом, пізнати найкраще по наслідках, які спричинила відповідь Діна Ачесона на завваги сенатора Тефта про потребу провірки закордонної політики Злучених Держав.

Роберт А. Тефт, сенатор з Огайо, є сьогодні чи не найвизначнішим речником Республіканської партії. Вже тепер говорять про нього як республіканського кандидата на президента в 1952 році. Тому, що світове положення таке напружене, що кожної хвилини може настати загальне потрясення, а Злучені Держави є в проводі світу, конечно треба, щоб американська закордонна політика була ясною і принциповою і справжнім висловом американського загалу, зокрема, щоби була поперта двома головними політичними партіями, Демократичною і Републіканською. З того одначе не виходить, щоб Республіканська партія, яка не є при владі, не мала права публичної критики цеї політики і—в потребі— домагатися її ревізії.

Якраз про те останнє заговорив сенатор Тефт зараз по виборах, як його запитували часописні репортери про його дальші заміри. Він сказав, що ціла політика адміністрації, а зокрема закордонна політика, повинна бути „докладніше переглянена" і „основно провірена". Тому, що Тефта дехто зараховує ще далі до „ізоляціоністів", йому поставлено ще питання, чи домагання „основної провірки" республіканців не є в закордонній політиці тим самим, чим був давній ізоляціонізм. На те Тефт відповів: „Треба назвати ідіотом кожного, що називає другого ізоляціоністом".

Як на такого поважного сенатора, яким є Тефт, відповідь ясна, як щодо його власної особи, так і щодо його партії. Можна ще й далі сумніватись в щирість тих слів, проте випадало б виждати на діла. Особливо випадало б так поступати секретареві стейту, який веде закордонну політику, бо вона повинна бути дво-партійною та бути тим самим у згоді й з такою людиною, як сенатор Тефт, голос якого заважує в цій політиці.

Одначе так не сталося. Секретар стейту, Дін Ачесон, зареагував дуже скоро на слова сенатора Тефта про „ідіотів" та „ізоляціоністів". Заявив, що тепер ізоляціоністів треба пізнавати не так по давньому імені, а по новому. Це ті, казав Ачесон, які тепер домагаються „поновної, основної провірки" закордонної політики.

Воно виглядає на таке, що: Грим у стіл, а ножиці відозвуться. Якби Ачесон не почувався до прогріхів у тій політиці, він був би збув завваги Тефта мовчанкою. А так наробив тільки нового клопоту собі й адміністрації даючи ще притоку пресі до багатьох коментарів на цю тему та ствердження, що „провірка" не тільки потрібна, але конечна. Бо де є в світі якась політика, яку не треба б час від часу провірювати? Як можна не провірювати політики такої держави, яка є „одинокою резервою вільного світу", як це заявив генерал Бредлі, а якої мілітарна сила така мала, що залишається рахувати хіба тільки на одну атомову бомбу, як останній рятунок перед кремлівською агресією?

Велика шкода, що кілька нерозважних слів Ачесона доляли тепер свіжої оливи до партійного вогню і то в часі, коли так треба повної згоди, як висліду обміни думок найбільших умів нації.

МАНІФЕСТАЦІЯ

Геройська смерть головного команданта УПА, ген. Чупринки-Шухевича, стала причиною загальної маніфестації українців поза залізною заслоною. Відповідні повідомлення з приводу смерти ген. Чупринки та заклики до маніфестаційного вшанування її проголосили найвищі українські представництва на еміграції та національні репрезентації українців у вільних країнах: в Европі Українська Національна Рада і її Виконний Орган, в Злучених Державах Український Конґресовий Комітет, в Канаді Комітет Українців Канади і т. д. Це вже само по собі є безсумнівною маніфестацією солідарности українців поза межами Совєтського Союзу з тою визвольною боротьбою, що її веде український нарід на рідній землі та яку символізує УПА.

Вслід за тим пішла підготовка та проголошення місцевих маніфестацій. В Ню Йорку, Филаделфії та інших більших і менших українських осередках в Злучених Державах, у Виннипеґу та інших містах Канади, скрізь підготовляються відповідні жалібні маніфестації, завжди під тим самим кутом: єдности в піддержці визвольної боротьби українського народу. В „Обєднаних Комітетах" для підготови маніфестації сходяться представники практично всіх українських організацій, політичних угрупувань, віровизнань, походження. Сходяться разом люди, які в інших обставинах навряд чи хотіли б зі собою говорити. Це ще далеко не значить, що вони зійшли з дотеперішніх позицій або що в них настав якийсь „перелом" і принципове відступлення від дотеперішньої поведінки. Навпаки, навіть на зборах таких комітетів спостерігається ще багато всіляких більших і менших суперечностей, аж до антагонізмів включно. Але безсумнівно і недвозначно м а н іфестується одне: солідарність з воюючою Україною та єдність в бажанні допомогти їй.

Все це дозволяє на далекойдучий висновок. Воно бо доказує, що прислівна вже партійна гризня української еміґрації, всі розгардіяші і непорозуміння, часом дуже гострі і навіть трагічні, не є суттєві, хоч такими часто здаються. Власне на тлі цих маніфестацій показується виразно, що ціла українська партійщина не є в основі нічим іншим, як подібна партійність серед інших народів. Що причиною є не суть, але форми, не сама ціль, але засоби і методи в змаганні до неї. Українці, як недержавна нація, цю партійність тільки дещо інакше сприймають, майоризують її, перебільшують, роблять з неї далеко більшу проблему, як вона нею насправді є. В додатку, серед українського п а р т і й ництва надмірну ролю грають „індивідуальності", всілякі особисті амбіції і цим те явище, яке у політично вироблених, державних народів вважається нормальним, має закраску нездоровости, розкладу.

Важко було б робити собі ілюзії що ці принагідні маніфестації радикально змінять це положення. Такі переміни в народній спільноті не стаються впродовж одного дня чи в наслідок одної події. Але великі події, зокрема такі трагічні, як вістка про смерть провідника визвольного руху на рідних землях, можуть такий перелом започаткувати, можуть причинитися до кристалізації думки і бажань та причинитися до нового розвитку, який в сумі дальших подій може довести до бажаної мети, аби була тільки добра воля, справжній, глибокий патріотизм та повна національна свідомість.

Великі події, радісні вони чи трагічні, потрясають сумлінням народу, загострюють його слух і зір та роблять його податливішим на пізнання й прийняття істини. Як в природі потрібно грому, щоб сколихнув згущеною атмосферою та щоб хмари скропилися дощем і знову показалося сонце, так і в людській природі часто грім події впливає на прояснення горизонту. Смерть ген. Чупринки-Шухевича має всі познаки такого грому, як про це свідчить відгук на неї. Завданням свідомого українського загалу є докласти максимальних зусиль, щоби дальший розвиток пішов в бажаному напрямку: єдности в боротьбі за визволення України, хоча й різними методами та різними засобами. Влаштовувані тепер маніфестації, якщо будуть підготовані і переведені під таким кутом, будуть справді гідним і творчим вшануванням пам'яти поляглого команданта УПА.

ІСТОРИЧНІ ПРЕЦЕДЕНТИ

(Думки з приводу 33 роковин большевицької революції).

Відомий американський знавець міжнародної політики Джордж Кеннен висловився недавно, що в політиці російського комуністичного уряду в Росії є дуже мало такого, на що не знайшлося б прецедентів (попередніх подібних фактів) в історії Московського Царства. Тепер, коли західний демократичний світ зустрівся віч-навіч з большевицькою імперією, політики й історики починають докопуватись до коріння російського большевизму і знаходять, що явище, не вважаючи на свою зовнішню спорідненість з політичними і соціяльними рухами Західної Европи, має свої підстави таки в історичнім розвитку Московщини та аналогії в політиці східних деспотій. Щоб було ясно, про що йде мова, н а г а д а є м о деякі факти:

Відомо, що Московське Царство утворилося на зразках татарської Золотої Орди, якій Москва підлягала коло 250 років. В східних деспотіях нема пошани до прав особи, там підданий є раб володаря, або, за московським виразом, — „холоп". Також і щодо маєткового права підданий в східних деспотіях дуже обмежений: все, що він має, уважається за уділену йому ласку володаря. Володар може без усякого процесу в і д і б р а т и майно у свого підданого і передати його іншому. Земля в східних деспотіях — це власність володаря. В Московській державі говорилося, що вся земля є „Божа та государева". Купецький стан і стан реміснúцький був не в меншій мірі безправний, як і шляхта (дворянство) в Московській державі. Московський цар був власником великих торговельних і промислових підприємств (винна монополія) і міг одним указом знищити всіх своїх конкурентів.

Московське царство стало на початку 18 віку на шлях реформ, почало свою „европеїзацію". Цар Петро звелів своїм підданим (не всім) поголити бороди і повдягав їх у сурдути та в мундури на зразок західно-европейський, перейняв модерну військову техніку і муштри, однак не змінив системи деспотичного правління. В господарстві „Російської імперії" ще зросли більше орієнтально-деспотичні риси, приміром у державних фабриках. На „асамблеях" цар Петро привчав своїх підданих до цивілізованих форм поведінки, але при кожній нагоді лупив їх своєю „дубинкою" (києм) як худобу. При цій системі не могли, звичайно, розвинутися ніякі демократичні чесноти, основа політичної культури Західної Европи.

В царській державі Петербурзького періоду уряд мав непомірно великий вплив на господарське життя. Приватний капіталізм розвивався дуже поволі, і держава взяла на себе такі великі підприємства як залізниці, фабрики зброї, монополію горілки і т. д. Слаба, залежна від царського уряду кляса буржуазії не мала політичного грунту в масах. З упадком царської влади большевицька диктатура могла збільшити вплив держави на інші підприємства і кінчила загальною націоналізацією і колективізацією.

Вже перед другою світовою війною почали російські комуністи „перегукуватися" в літературі та в історичній науці з своїми попередниками з московської минувшини. Пишуться романи для прославлення царя Петра І., історичні праці, драми і фільми присвячуються кривавому деспотові цареві Іванові Страшному. Большевики хочуть виправдати всі жорстокости своїх попередників - царів на московському троні. Для них цар Іван Страшний — поступовець" і навіть „демократ", а всі його противники, що добивалися політичної свободи, — реакціонери і навіть „зрадники".

Большевизм своїм безоглядним терором знищив виховану на европейський лад освічену верству — інтелігенцію. В цьому лежить велика небезпека для дальшого політичного розвитку Росії, України та інших народів, п о н е в о л е н и х большевизмом. Без значної верстви людей, вихованих в демократичній культурі, маса совєтських рабів буде безпорадна, як почати творити вільне життя за демократичними правилами. З того виникнути може небезпека відновлення деспотизму в інших формах. На цю небезпеку звернули увагу діячі Европейського Руху: в своїх публікаціях вони ставлять завдання — виховати молодь поневолених народів у дусі демократії, щоб ці люди стали пізніше „амбасадорами західної демократії" в своїх країнах.

Б. К.

Міркування про об'єднання світу

Обєднані Нації натрапили на практичні труднощі на шляху до Одного Світу, про який мріють люди доброї волі. Озброєння країн Північного Атлантійського Пакту іде так поволі, що ледви, чи вони зможуть справитися зі своїм завданням, як Росія почне одверлий наступ на завоювання другої половини земного ґльобу. Неначе на доповнення лихих вістей про безрадність людства прийшли звіти з нарад Европейської Дорадчої Асамблеї та про її труднощі у змаганні до створення Европейської Федерації. На зібранні цеї асамблеї в Страсбурґу (тепер у Франції) 19 листопада ухвалено 11 голосами проти 10 (чотири стрималися від голосування), щоб приступити до негайного зорганізування федерації ,все одно, чи з Великобританією, чи без неї. Серед такого розгардіяшу провідники голяндських католиків поставили ще внесок, щоб народи західної Европи перевели в себе плебісцит над питанням, чи західна Европа хоче злучитися в Злучені Держави Европи. Таке голосування, на думку внескодавців, вирішило б спір між Францією й Англією, який саме не допускає до створення такого обєднання.

У тому часі, коли в Страсбурґу відбувалися наради Европейської Асамблеї, переведено в двох західно-німецьких провінціях вибори, у яких більшістю голосів вийшли переможцями противники нового озброєння Німеччини для оборони західної Европи. Хоч це голосування не є рішальне в такій справі, то все таки з ним мусить рахуватися німецький парлямент.

Заки оці події дійшли до прилюдного відома, голова Пан-Европейського Руху, Ришард Куденгове-Калерґі, який живе тепер у Швайцарії, помістив в американських газетах апель за включення („інтеґрацію") майбутньої німецької воєнної сили в Атлантійську Оборонну Систему для забезпеки Европи. Він доводить, що тепер наспіла крайня пора це зробити, коли Совєтський Союз заходиться — на випадок війни — знищити морську комунікацію між Европою й Америкою про допомозі своєї нової могутньої фльоти підморських суден. Калерґі радить перевести федерацію ще перед 1952 роком, коли то, за загальним переконанням, Росія буде готова до нової світової війни.

Тому, що Плян Маршала вигасає в 1952 році, на його місце мусить прийти заздалегідь підготована нова організація, до якої мала б увійти Західна Німеччина. Крім неї мали б увійти в склад федерації ще Франція, Італія, Бельгія, Голяндія, Люксенбурґ і Саар.

Ці країни були колись обєднані в імперії Карла Великого, пригадує Калерґі, отже мають історичну підставу до нового обєднання і вони були б оперті на понад-національних засадах, тобто на спільности одної верховної влади, створеної за пляном французького премієра Шумана. З цієї Европейської Федерації, яка обіймала б 156,000,000 населення, повстала б з часом еврафриканська територія з 9½ м і л ь й о н а м и квадратових миль, отже була б одна з найбільших імперій, які досі знав світ. Ця імперія була б сильною підставою Північно-Атлантійського Пакту.

Крім отих грандіозних плянів, на-пів мрійливих, на-пів реальних, повстала в Америці ще третя ідея федерації, а саме „Обєднані Світові Федералісти, Інк.", яка для пропаґанди влаштувала в Филаделфії в неділю 19 листопада, фестіваль („педжант"). Ця організація, яка вже має до 40,000 членів, між якими є найвизначніші американські науковці, політики та виховники, виходить з такого заложення, що єдиним рятунком для сьогоднішнього хаотичного світу може бути тільки „Світовий уряд". Завданням цього уряду було б — як це зясував Норман Козинс, редактор „Ди Сатердей Рівю оф Літератюр" — намагатися „не допустити до цього, щоб гострі розходження між народами ставали капсулями атомової експлозії". Далі сказав ще Козинс таке: „Народи світу рішать про мир, люди, які хочуть справедливого ладу на цій планеті та змістовнішого життя, а державні мужі світу — цілого світу — мусітимуть тим разом їх слухати". Крім теоретиків, науковців, літератів і журналістів, у фестівалю взяли участь теж і такі особи, як Гаролд Стассен, голова Пенсилвенійського університету; д-р Джан К. Варнер, голова Карнеґі Інституту для Технології; Донкан М. Спенсер, голова Тростового Банку для перетримування постійних фондів; Реймон Грем Свінґ, радієвий коментатор. Всі вони, в більшій або меншій мірі, підтримували ідею нової організації тільки тому, що Америка стала тепер провідницею світу.

М. Сіверський.

Трагедія української літератури під совєтами

1)

Тільки сміливі не гинуть
Серед темряви і мгли.

О. Олесь.

Трагедія української літератури, як і цілого українського національного життя, почалася з перших же днів окупації м о с к о вською-більшовицькою владою теренів України. Хоча й було 4 березня 1918 року більшовиками проголошено Україну самостійною совєтською республікою, а на весні 1919 року 3-тій з'їзд совєтів навіть проголосив утворення УССР, вся ж зверхня влада належала окупантам, що наставляли своїх генерал-губернаторів на Україні, як українську владу.

Першими жертвами більшовицького терору стали поети Ол. ЗАЛИВЧИЙ та Грицько ЧУПРИНКА. Перший був забитий в Чернігові під час повстання у 1918 році, а другий був розстріляний більшовицькою ЧеКа у 1921 році.

Ол. ЗАЛИВЧИЙ писав поезії „З літ дитинства", де змальовував своє безпроглядне дитинство, щоденну боротьбу за шматок хліба. „Як я хочу їсти, хоча б невеликий шматок хліба. Я здається мав би вищу насолоду, коли б тримав у своїх руках невеликий шматочок хліба... Та ба... хліба немає. Ми мусимо сьогодні лягати спати голодні..." — так пише поет про свої дитячі роки.

Грицько ЧУПРИНКА показав себе вибагливим віртуозом форми. В його поетичних творах музика слова, легкість ритмічної будови і багатство рим доходять часом до вершин технічних досягнень. Ось наприклад його малюнки природи:

Поміж листом, поміж
рястом
Дзвінко,
Гінко,
Дрібно, часто
Соловейко виграє...

або ще:

Мов пушинки,
Порошинки,
На покрівлі,
На будівлі,
Ніжно падають сніжинки...
(Із збірки „Сон-Трава").

Дзвінка творчість Чупринки ввірвалась передчасно, поет загинув і загинула у мурах ЧеКа більшість його рукописів з віршами.

Також загинули від кривавої руки окупанта у 1919 рrці поет Василь ЧУМАК, якому не було і двадцяти повних років, і письменник Гнат МИХАЙЛИЧЕНКО.

Одною рукою нищачи все що на думку більшовицької влади на Україні було „буржуазне", виявляло прагнення і справжню волю українського народу, другою рукою творилася с о вєтська Україна, провадилася у к р а ї н і зація, друкувалися твори письменників і поетів, що вихваляли більшовицький лад та зверхність „великого русского народу", але й це не рятувало більшість українських письменників, що підлабузнюванням б і льшовикам-окупантам хотіли собі купити право спокійно жити. Більшість їх згодом була обвинувачена в українському націоналізмі і або розстріляна, або заслана у далекі табори як „вороги народу".

Була і група письменників, що мала виразно націоналістичне забарвлення у своїх творах та ставила собі за мету — служити українській нації і державности. До них належала низка письменників так званої „старої" дореволюційної генерації (Старицька-Черняхівська, Ніковський, акад. С. Єфремов та інші), а також і молодші письменники з категорії неокласиків та попутників (Дм. Тась, Ладя Могилянська, Марко Вороний, М. Зеров та інші). Усі вони були зрештою або розстріляні або також заслані у далекі табори смерти Радянського Союзу.

Одною з перших жертв більшовицького терору на Україні стала молода письменниця з групи неокласиків Ладя Могилянська, що народилася 1902 року у Чернігові в родині відомого письменника і журналіста Михайла Могилянського, доброго знайомого М. Коцюбинського, його біографа, дослідника і коментатора. Ладя Могилянська з'явилася в літературі у 1923 році, вміщуючи у столичному ж у рналі „Червоний шлях" свій перший вірш, в якому вона недвозначно писала

А за рікою вже нас стрічало
Привітом місто у золоті
бань...
Повстаньте, люди, у день
Купайли,
Прокинься, місто, в піснях
повстань!

За ці і подібні вірші мусила молода поетка спокутувати свій юнацький запал у північних концентраційних таборах на Ведмежій горі, а потім у тому ж каторжному лагері, що будував канал Волга-Москва, в Дмитрові під Москвою. Становище молодої жінки в таборах примусової праці трагічне. Ладя Могилянська випила цю чашу до дна.

В добу єжовщини її було розстріляно.

Услід за нею пішов на заслання до Вороніжчини поет-модерніст, представник дореволюційного у к р а ї н с ького красного письменства, перекладач на українську мову большевицького гимну „Інтернаціонал" — Микола Вороний, батько молодого поета Марка Вороного, що також у 1935 році був засланий на Соловки.

У 1929 році ГПУ викрило „Спілку Визволення України" (СВУ), що ставила за мету не тільки творення відповідної визвольницької літератури та науки, але і підготовку збройного повстання у відповідний момент. До СВУ належало багато українських учених та письменників. Викривши його, ГПУ варварсько зліквідувало десятки заслужених українських письменників та науковців, заславши у далекі табори академіка Сергія Єфремова, В. Дурдуківського, А. Ніковського, С т арицьку-Черняхівську — відому дореволюційну письменницю, М. Голоскевича, М. Івченка та багато інших. Без суду було розстріляно і заслано до таборів до 6.000 членів Союзу Української Молоді (СУМ), підпорядкованого СВУ.

З того часу не вщухали процеси проти українських політиків, науковців та письменників, що боролися проти окупації більшовиками України та за визволення України з-під московської диктатури. Так у 1931 році було викрито організацію „Український Національний Центр", у 1933 році викрито організацію УВО. Багато членів цих організацій було розстріляно, а ще більше заслано на каторжні роботи. Відтоді почався плановий розгром українського культурного процесу у всіх його проявах.

Більшовицьке НКВД починає „чистку" української інтелігенції насамперед у „дрібнобуржуазному і н а с к р ізь просякнутому націоналізмом" (за виразом комуніста-критика С. Щупака, що потім теж був ліквідований) м. Києві. Провадиться цілковитий розгром Української Академії Наук, різних Інститутів та організацій, а насамперед це вдарило по українських письменниках з групи неокласиків та попутників, які майже всі, за деяким винятком, були переарештовані і або розстріляні або, здебільшого, вислані за межі України у далекі сибірські концентраційні табори. Жертвами цієї „чистки" стали такі відомі письменники і поети, як син Михайла Могилянського та брат Ладі Могилянської, Дмитро Тась, талановитий прозаїк, Борис Тенета, що видав кілька книжок з своїми повістями та оповіданнями, Євген Плужник, що помер на Соловках у 1936 році і який видав низку своїх творів, з них найбільшої слави здобули його „Дні", „Недуга" та „Рівновага", поет Павло Филипович Зорев, що в одному зі своїх віршів писав:

Своє життя ти віддаси
за право
в людській уяві вічно жить!
(„Саломея")

П. Заярський.

ГРИГОРІЙ ЧУПРИНКА

(До роковин з дня народження).

3)

Громадські мотиви в поезії Г. Чупринки займають поважне місце, дарма що Чупринка був „лицар „чистої краси", прихильник вільного мистецтва. Проте у Чупринки було зовсім інше розуміння вільного мистецтва, „чистої краси". Вільне мистецтво в розумінні Чупринки — це не „мистецтво для мистецтва". Поет в уявленні Чупринки — це не егоїст, що дбає тільки про свої власні особисті інтереси. Найбільша сила духа поета — це вільне самозречення в ім'я загального добра:

Як здолаєш в бурю, холод
Спать лягти хоч під замет,
Гордо знести біль і голод,
Всім роздавши власний солод,—
Ти поет.

Чупринка виступає тільки проти утертих штампів, проти образної одноманітности і шабльону старої „громадянської" поезії. Чупринка ніколи не забував, що він поет поневоленої нації. І в ранніх своїх поезіях і в останніх він живо відгукався на явища громадського політичного життя свого часу. З особливою силою свого ліричного таланту Чупринка ще в ранній період своєї творчости дає яскравий образ Рідного Краю, поневоленого царським с а м о д е р ж а в с т в о м Росії. Чупринка вбачає на Україні не самі тільки „смутні картини" (як Б. Грінченко), він бачить різкі контрасти в тогочасній українській дійсності (як свого часу бачив ці контрасти і геніяльно змалював Шевченко в поезії „Село — і серце одпочине"). Чудова багата розкішна природа України — і тяжке невільницьке життя народу. Основа української нації — селянство збідніло, його земля-степи і гаї загарбали пани, народ у ярмі, — але росте спротив серед народу проти неволі, і в цьому зростаючому спротиві, зростаючій волі до визволення поет бачить неминучість перемоги українського народу над своїми ворогами, бачить, що увесь історичний процес веде до неминучого визволення українського народу з вікової московської неволі. А тому Рідний Край одночасно і веселий і сумний:

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний!
Мій рідний край такий веселий,—
Мій рідний край такий сумний.

Як часто я в' своїх надіях
З тобою, краю мій, живу,
Во вірю я — не тільки в мріях—
Ти будеш вільним наяву!..

Твої сини на всі дороги
Старцями вбогими пішли,
Давно чумацькі круторогі
Воли попродали вони.

Давно степи твої широкі
Вони задарма оддали,
Гаї ж розкішні і високі
Другії власники звели.

Нащадки прадідів дебелих
В ярмі ідуть твої сини!
Мій рідний край такий веселий!
Мій рідний край такий сумний!

А все ж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись;
О Краю! може незабаром
Ти будеш вільним, як колись.

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

Останній акорд цієї поезії повний віри в близьке визволення України з вікової неволі. Чупринка досяг в цій поезії великої сили і мистецької виразности та щирости.

Під враженням бурхливого розливу Дніпра Чупринка написав один з кращих своїх віршів. Поет виступає проти пасивности, б е з д і я льности. Картина бурхливої поводі викликає образ народного повстання, національної революції.

Закликом до боротьби, до дії звучать і строфи поезії „Гей на весла!":

Гей, на весла, щоб понесла
Буря човен на простір,
Де свавільний вітер вільний
Гонить хвилі вздовж і вшир.

... Виллєм в море наше горе,
Нашу млявість, нашу лінь.
Гей, на весла, щоб понесла
Буря човен на глибінь.

Ми полинем соколиним
Вільним льотом з берегів,
Роздратуєм, загартуєм
Нашу міць для ворогів.

Внутрішні рими надають цій бадьорій поезії великої музичности і зміцнюють її виразність і силу.

Поет живо відгукується на революційні події 1905 року. В часи реакції він оспівує героїзм борців Революції:

В їх девізом, вічна воля,
Воля змучених братів,
В їх метою краща доля,
Смерть тиранів і катів.

Чорний прапор жалоби по жертвах Революції кличе народ до помсти:

За Вкраїну нашу любу,
За кайдани, за Сибір...

Поразка революції поглиблює соціяльні контрасти на селі; з одного боку прихильники царського московського самодержавства д е націоналізовані яничари багатії-глитаї радіють і святкують свою перемогу, — з другого боку в убогій хаті на селі тяжко бідує родина борця за народну справу, що

За Уралом, за Єлеком
Свого „строку" добува.

(Дальше буде).

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПОДИВЛЯЄ ІНДИКА, одержаного з нагоди Дня Подяки від Красної Індичої Федерації. Збоку приглядається Ворен Д. Джансон, з Пенсильвенії, що спеціяльно виплекав цього індика.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

БОЛЬШЕВИКИ ЗМІНЮЮТЬ ПРИРОДУ — ТОРЖЕСТВУЄ НАРОД

Вранці 21. 9. радіо Москва оголосило постанову ради міністрів СССР і ЦК ВКП (б) про будівництво Каховської гідроелектростанції на Дніпрі, яка, збудована в 1946 р., має дати області 1,200 міл. кіловатогодин при середній водостійности рік, а крім того південо український канал, який водою з Дніпра має унаводнити 1,700 тис. гетарів землі у південних районах України і північних районах Криму. Популяризуючи урядову постанову, на другий день газети вже писали: „Од віку мріяли хлібороби півдня України про те, щоб їх поля мали вдосталь вологи. І ось ця мрія стає дійсністю. Волею партії большевиків дніпровська вода піде на посушливі землі. Знайшлася така сила, яка зможе примусити Дніпро. Большевики змінюють природу... Торжествує народ! З усіх колгоспів і радгоспів надходять відомості про мітинги трудящих, про небуваче творче піднесення..." Як правило, на всіх зібраннях робітників і колгоспників „постановляють ще більше, ще краще, ще продуктивніше попрацювати", щоб засвідчити свою „вдячність Сталінові і партії за батьківське піклування..."

Торжествує народ!

(У. Думка)

Маніфестація для вшанування пам'яти ген. Чупринки

Дійшла до нас з Европи дуже сумна вістка про геройську смерть Командантa Української Повстанської Армії, ген. Тараса Чупринки. Упав в нерівній боортьбі незрівняний Герой наших днів, який віддав все що мав на жертву батьківщині. Упав герой, який ціле своє життя служив вірно ідеї визволення України з чужого ярма. Останні воєнні і повоєнні роки ген. Тарас Чупринка зі зброєю в руках займав перше місце в рядах УПА, яка досі не зложила зброї а бореться по геройськи за залізною заслоною на українських землях та боротись буде аж до повної перемоги.

З нагоди геройської смерти ген. Тараса Чупринки по цілому світі, де лише живуть українці, влаштовують жалібні маніфестації, щоб в цей спосіб вшанувати пам'ять незрівняного Героя. Українські організації в місті Ню Йорку і в поблизьких місцевостях влаштують таку Маніфестацію дня 26 листопада в Мангаттен Сентер при 34 вул. в Ню Йорку. Об'єднаний Комітет, який цю Маніфестацію приготовляє, закликає все наше громадянство до якнайчисленнішої участи. Нашою участю дамо доказ, дамо свідоцтво того, як ми ставимось до визвольної боротьби і як оцінюємо пролиту кров нашого Героя. Нема сумніву, що та жалібна Манїфестація випаде величаво, коли зважимо, що десятки тисяч нової свідомої іміграції опинилось на терені Ню Йорку. А й наша стара іміграція, в якій все билось українське серце, яка високо держала український прапор і всіми силами піддержувала визвольну боротьбу на рідних землях, візьме масову участь в цій жалібній Маніфестації. Відложім на цей день всякі родинні свята чи сходини, ходім на Маніфестацію і вшануймо пам'ять великого сина українського народу. Пам'ятаймо, що під теперішню пору наш рідний край в згарищах і руїні, наш нарід розбитий по цілому світі а десь там в лісах і горах воює УПА, яку подивляє цілий світ за її хоробрість і відвагу. Наша жалібна Манїфестація,наша пошана для Командантa УПА проб'ється через залізну заслону і додасть сил і витривалости тим, які досі боряться. Кожний культурний нарід шанує своїх героїв, будьмо і ми такими, та даймо доказ, що наші герої є для нас святощами і що пам'ять їх житти буде в наших серцях на завжди. Комітет рівно ж звертається до наших Товариств і Організацій, щоб явились з прапорами і, як можливо, в однострою та народних строях. Комітет взагалі робить старання велике, щоб наша Манїфестація була величавою і гідною великого Героя. Всі на Манїфестацію! Хай не перешкодить нам ні дощ, ні буря. Як іде про всеукраїнську Манїфестацію, ми мусимо бути всі!

За Ком. пропаганди:
Марія Демидчук

В к о ж н і й українській хаті повинен знаходитися часопис „С в о б о д а".

АРЕШТУВАЛИ ДВОХ ЛЮДЕЙ ЗА ПАЧКУВАННЯ ЗОЛОТА ДО ІНДІЇ

Ню Йорк. — Манфред Флігел з Ню Йорку і Чарлз Генрі Маннінг, який подав себе за торговця з Австралії, попали під арешт саме в хвилині, коли мали відлітати літаком з майдану Ля Гвардія на Захід, а опісля до Бомбею, в Індії. Флігел, ідучи до літака, тягнув поволі свою ногу, наче б вона була чимсь обтяжена. Сторожа майдану це завважила і тоді виявилось, що його взуття було повне золота. — Крім того золото було заховане в поясі. При допитах Флігель видав Маннінга і признався, що золото мало бути вивезене до Індії, де за нього добре платять. Приловлене золото має вартість 250.000 долярів. У минулому році Флігел вивіз з Америки золота вартости дол. 37,000,000 для міжнародної шайки торговців на Далекому Сході.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ЗБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЕВРОПЕЙСЬКЕ ЗВІДОМЛЕННЯ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

(Листопад, 1950).

1. Значення поширення діяльности ЗУАДК-у в Европі.

Приїзд Екзекутивного Директора ЗУАДК-у д-ра Володимира Галана викликав широкий відгомін серед загалу нашої еміграції та виявив спонтанно її бажання, щоб ЗУАДК поширив свою діяльність в Европі, зокрема в Німеччині та Австрії. Українська еміграція в цих країнах вповні свідома, що в теперішню хвилю тільки ЗУАДК може всецільо виконати свою історичну харитативну місію — та, що створення ЗУАДК-у та його дотеперішньої праці, це велітенський здобуток американських українців. Ось таке переконання висловили Екзекутивному Директорові ЗУАДК представники Української Національної Ради на окремій конференції дня 8 листопада в приявності всіх членів Виконного Органу, члени Управи СХС, товариства Українських Інвалідів, ЦПУЕ, Вільного Університету та цілого ряду других організацій, з якими представник ЗУАДК-у відбув окремі конференції.

2. Події в Австрії.

Зібрані на залізничому двірці в Зальцбурзі, представники українських організацій в Австрії на чолі з інж. Михайлом Курахом —дня 9 липня привітали представника ЗУАДК та дякували американським українцям за здвигнення такої великої української допомогової організації та цю щиру допомогу, яку шлють американські брати своїм братам в Австрії. Вони просили від імені цілої еміграції в Австрії не лишити їх на призволяще, але подати їм помічну руку в сучасний момент. Тільки ЗУАДК, як міжнародна, легально визнана харитативна організація може виконати це завдання. Коли в часі конференції самі урядники IPO просили за більший приділ ашурансів для Австрії для ратовання українських людей (після звіту IPO з дня 1. 11. 1950 р. було в Австрії зареєстрованих в IPO 5400 українців) Екзекутивний Директор ЗУАДК-у приобіцяв передати негайно 250 ашурансів ЗУАДК-у на Австрію, а IPO зобовязався дати ЗУАДК приміщення для двох нових бюр в британській зоні, де саме тепер находиться найбільше число українців. IPO зобовязалося теж дати нам потрібні транспортові засоби та всяку іншу поміч, якою вони розпоряджають. Для поширення допомогово-харитативної акції рішено просити Дирекцію ЗУАДК-у в Филаделфії прислати до Австрії слідуючі продукти: 50,000 америк. фунтів масла; 50,000 амер. ф. сира; 50,000 амер. ф. молока; 50,000 амер. ф. спор. яєць.

Потрібні магазини віддасть до нашої диспозиції IPO в Зальцбургу. Всі ці додаткові харчі та теперішні засоби на складі в Зальцбургу вистачать на додаткове харчування на перших 6 місяців 1951 р. Словами подяки та „не забувайте нас в Австрії" — прощали представника австрійської еміграції — делегата ЗУАДК-у.

3. Оживлення допомогової акції.

Перехід на німецьку економію, викидування з таборів вимагає негайного збільшення харитативної діяльности. По довших нарадах та обчисленнях рішено просити Дирекцію ЗУАДК-у надіслати до Німеччини до нашого складу в Шасінгу ще додатково: 100,000 ам. ф. масла; 100,000 ам. ф. яєць; 100,000 ам. ф. молока; 100,000 ам. ф. сира.

Ця дотаткова посилка, як і дотеперішні засоби повинні вистачити на перших 6 місяців 1951 р.

4. Заключення.

Дотеперішня переселенча допомогова акція ЗУАДК-у мусить бути поширена зараз, бо цього вимагають тяжкі життєві обставини нашої еміграції — як і IPO та військова влада.

Всі вони подивляють успіхи ЗУАДК-у, але й бачуть потребу ще більшої праці на майбутнє. Тому звертаємося з глибоким проханням до усіх наших організацій, до кожного свідомого нового і старого іміґранта в Америці і Европі, щоб вони зараз:

1. вислали хоч один ашуранс; 2. зголосили, що погодяться прийняти хоча на короткий час принаймні одну українську родину; 3. заплатили свою членську вкладку до ЗУАДК-у та дали обильну пожертву на ведення переселенчої та допомогової акції.

Всі жертви слати на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P. O. Box 1661, Phila. 5, Pa.

а посвідку задержати у себе, як виказку на звільнення від доходового податку.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

РЕЗИГНАЦІЯ ГУБЕРНАТОРА ЗІ СВОГО СТАНОВИЩА

Топіка, у стейті Канзас. — Стейт Канзас має неабиякий клопіт із своїм губернатором Френком Карлсоном, який був вибраний двічі сенатором Злучених Держав на один час, тобто раз на доповняючу каденцію після смерти сен. Клайда Ріда, а при останніх виборах на правильну повну каденцію другого сенатора. Крім того він затримав своє становище губернатора і його дворічний уряд вигасає 8 січня 1951 р. Заки скінчиться його уряд губернатора, він мусить прийняти становище сенатора, або його зречися. Отже губернатор зрікається губернаторства, а затримує становище правильного сенатора. Виїшла закавика, на чиї руки він має внести резигнацію? Не маючи такого прикладу в попередній історії стейту, Карлсон задумує зробити це в такий спосіб: Він напише лист з резигнацію до народу стейту і передасть його до зареєстрування в секретаря стейту.

Спортові Вісті

УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКЕ С. Т. — ЙОНКЕРС АМЕРИКАН С. Т. 4:0 (4:1).

Чудесна весняна погода стягнула около 1,000 осіб на міський стадіон Йонкерсу. Перша половина гри належить виключно нашій дружині, з чого до 25 хвилин воротар Йонкерсу витягнув 4 мячів з воріт, які стріляли в 2 хв. Павлюк, 10 хв. Арндт, в 14 хв. Серант та останні в 25 хв. Банах.

В другій половині півгри видно перевтому в наших гравців, що використовують гравці з Йонкерсу та раз-у-раз атакують наші ворота, але в цьому інтервенює наша оборона. В 20 хв. другої півгри Арндт має прекрасну нагоду стрілити ще один чоль, але його так сильно заатакував оборонець з Йонкерсу, що його несено з грища. Дальше гра набирає гостроти, яку застосовує Йонкерс та в 32 хв. за руку нашого оборонця суддя диктує карного.

Наші тим разом заграли слабше. Добачається, що нема в них зіграности та легковаження противника, Йонкерс мав перевагу над нашими гравцями своїми високими подачими, що нашим грачам треба зараховувати в мінус, але це було замало, щоб дорівняти нашим.

Суддя: Морісон назагал добрий.

Щ-ук.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету до Ню Йорку 24-го листопада:

Чопенко Григорій, Вальтраут, Михайло, Гаврило; Давид Марія, Анна; Геруля Василь; Голубінка Роман, Гратян; Гвозд Микола, Катерина, Ольга; Гіщак Іван, Анна Евген; Липка Степан; Мацюс Ярослав; Мартинців Андрій, Текля, Анна; Михайловська Марія; Молдавець Василь; Пелех Теодор, Ярослава, Марія, Ірина; Сивердюк Андрій; Яшник Оксана, Григорій, Микола; Яцкевич Татяна, Яромир, Юрій; Дорош Юрій Розалія, Анастазія; Орел Микола, Софія; Чернявська Анна; Тимків Анастасій, Анна; Тимків Лев; Тимків Михайло; Гученко Іван; Луненшин Юліян, Варвара; Сідорський Степан, Варвара.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Цією дорогою повідомляється всіх Батьків, що кожної суботи від. год. 5- до 6-ої поп. в пластовій домівці, 101 Еве А, Ню Йорк, приймається зголошення дівчаток до Гнізда Новачок в Ню Йорку.

Булава Коша Пластунок

У вівторок, дня 21. листопада, умер в Джерзі Сіти один з найдіяльніших і найбільш заслужених місцевих громадян, довголітній член УНСоюзу,

Осип Логин

Покійний походив зі села Вільче, Перемиського повіту в Західній Україні, а до Злучених Держав приїхав ще перед першою світовою війною. До Союзу вступив в 1918 році і був його активним членом, працюючи деякий час теж в головній канцелярії. Був довголітнім секретарем і опісля касієром 170 відділу УНСоюзу. Був справді добрим духом в місцевій громаді і не багато було громадських імпрез, в яких він не брав би активної участи, завжди дописуючи про них до „Свободи". Завжди дав приклад своєю жертвенністю на народні цілі. В останньому він віддавав найбільше часу, праці та енергії для допомоги в переселенчій акції.

Залишив замужні дочки Одарку Максимович, Віру Махнич і Стефанію Галайку та сина Осипа. Похорони відбудуться в п'ятницю, 24. листопада о год. 8:30 рано з похорон. заведення Ковальчика до місцевої української католицької церкви св. Петра і Павла, а опісля на цвинтар Святого Хреста.

Вічна Йому Пам'ять!

УКРАЇНСЬКІ КУПЦІ НА НАРОДНІ ЦІЛІ

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Отсим подаємо до відома Українського Громадянства, що група українських купців, членів нашого товариства, розуміючи потреби українського культурногромадського життя та свідома обовязків українського купця супроти громади, рішила добровільно оподаткувати свої підприємства у висоті ½% ВІД ЗАГАЛЬНОГО ОБОРОТУ НА УКРАЇНСЬКІ ЗАГАЛЬНІ ЦІЛІ. Зложена сума і її призначення буде подавана до загального відома кожного місяця через пресу.

Це рішення обовязує нижче вичислені підприємства з днем 1-го листопада 1950 року.

В звязку з цим будуть припинені персональні товарові звороти (так звані премії) у тих підприємствах, в яких вони дотепер обовязували.

1) СКЛАД МЕБЛІВ — М. Головатий — 329 West Girard Ave.
2) СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ і МОЛОЧАРНЯ — Новаківська-Ценко ("Mary's Grocery") 832 N. Marshall St.
3) ПЕКАРНЯ GOLDEN LOAF — Козачин — 615 N. 3rd Street.
4) „ОДЕСА" — (споживчі товари, городина, овочі) — Струк-Дейчаківський-Бойчук — 997 N. Marshall St.
5) „ТРИ ДРУЗІ" — (споживча крамниця) — Анюк-П. В. Ткач — 821 N. Marshall St.
6) „ТОРГІВЛЯ" — (крамниця споживчих, молочних і мясарських товарів) — Антоня і С-ка — 800 N. Marshall St.
7) УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ — Лукавська — 986 N. 7th Street.
8) „БРОДИ" — (Споживчий Базар) — Ковальчук-Сохор-Батанчук — 251 South St.
9) „ЛУНА" — (споживча крамниця) — О. Бадуляк — 4430 Germantown Ave.
10) ПРОДАЖ ГОРЯЧИХ КОВБАСОК і Содової Води — О. Лукасевич — 872 N. Marshall St.
11) ЦЕРКОВНЕ І КАНЦЕЛЯРІЙНЕ ПРИЛАДДЯ — Богачевський-Рогач С-ка — 714 Poplar St.
12) „БАЗАР" (виробничо-торговельна кооператива) — 822-823 N. Franklin St.

Управа Союзу Українських Купців і Промисловців закликає інші українські підприємства приєднатися до цієї акції.

ЗА УПРАВУ:
Антоняк Іван, секретар. Д-р Старух Богдан, голова.

ТАРЗАН, ч. 2478. Заклик з моря

Коли цигаретка диміла серед сухого листя, великий літак піднявся вгору.

Сполоханий гуком і поспіхом, Молат утік...

... а малий Кулу кульгав жалісно за ним.

Коли Тарзан пустився понад беріг, дався чути оклик понад воду.